

Door Jan de Waard

Morsdood of springlevend?

Inleiding

Het onderzoek naar de man die vorig jaar **morsdood** in zijn woning werd aangetroffen, zit **muurvast**. 'Ik ben er **doodziek** van,' verklaarde de officier van justitie **bloedserieus**. 'We hebben wel een verdachte, maar het bewijs is **flinterdun**. De kans dat we hem kunnen veroordelen, is **piepklein**.'



Schrik niet! De vetgedrukte woorden hierboven noem je **versterkende bijvoeglijke naamwoorden**. Dat klinkt ingewikkeld, maar is het niet. Je versterkt een bijvoeglijk naamwoord door er een voorvoegsel voor te zetten. Dus dood wordt nog doder als je er **morsdood** van maakt. En **springlevend** is een stuk levender dan gewoon levend. Nou hoor ik je zeggen: 'Dooier dan dood kan helemaal niet!' Je bent duidelijk een eigenwijs type. Nee, erger nog, een **stronteigenwijs** type! Maar je hebt natuurlijk wel gelijk.

Niveau

Deze lesbrief is geschikt voor vmbo-t alle leerjaren en vmbo-k leerjaar 2, 3 en 4.

Opzet van deze lesbrief

In deze lesbrief ga je aan de slag met versterkende bijvoeglijke naamwoorden. Vaak is duidelijk hoe ze ooit tot stand zijn gekomen. Maar soms ook niet. Je leert wat de betekenis is van versterkende bijvoeglijke naamwoorden en hoe je ze gebruikt.

Opdracht 1

'Versterk' de volgende bijvoeglijke naamwoorden door er iets voor te zetten. Je mag een woordenboek gebruiken.

- a** Dat meisje is wel erg mager. Sterker nog, ze is _____mager.
- b** Gelukkig is ze gezond. Sterker nog, ze is _____gezond.
- c** En ik vind haar mooi. Sterker nog, ze is _____mooi.
- d** Haar haren zijn niet gewoon zwart, ze zijn echt _____zwart!
- e** Als fotomodel zou ze rijk kunnen worden. Sterker nog, _____rijk!

Opdracht 2

Bekijk de volgende foto's. Zet een bijvoeglijk naamwoord achter wat je ziet. Het resultaat moet een bestaand versterkend bijvoeglijk naamwoord zijn. De eerste krijg je cadeau als voorbeeld.



beresterk



Opdracht 3

Het eerste deel van een versterkend bijvoeglijk naamwoord noem je het voorvoegsel. Van de meeste voorvoegsels begrijpen we wel waar ze vandaan komen. Bijvoorbeeld **muurvast**. Een muur is inderdaad nogal vast. En ook bij **loodzwaar** is het duidelijk.

a Bedenk vijf versterkende bijvoeglijke naamwoorden die ook zo duidelijk zijn.

Van veel andere voorvoegsels is volstrekt onduidelijk waar ze vandaan komen.

Bijvoorbeeld: **splinternieuw**. Wat is er nieuw aan een splinter?

b Welke versterkende bijvoeglijke naamwoorden kun je maken met de volgende woorden?

- 1 vlijm
- 2 flinter
- 3 brem
- 4 brand
- 5 snoei

c Bedenk vijf versterkende bijvoeglijke naamwoorden die ook zo onduidelijk zijn.

Opdracht 4

Heel vaak hebben versterkende bijvoeglijke naamwoorden een 'tegenpool'. Daarmee wordt bedoeld dat er ook een versterkend bijvoeglijk naamwoord bestaat van het tegendeel, bijvoorbeeld: **broodmager** – **moddervet**.



Weet jij wat de 'tegenpool' is van de volgende versterkende bijvoeglijke naamwoorden?

- a spierwit
- b peperduur
- c kerngezond
- d kurkdroog
- e schatrijk

Opdracht 5

Bij sommige voorvoegsels passen meer bijvoeglijke naamwoorden. Kijk maar: **broodmager**, **broodnuchter**.

Zoek bij de volgende woorden zoveel mogelijk passende bijvoeglijke naamwoorden.

- a dood
- b bloed
- c knal

Opdracht 6

Maar ook het omgekeerde komt voor. Welke voorvoegsels passen allemaal bij **hard**?

- a _____hard
- b _____hard
- c _____hard
- d _____hard

Opdracht 7

Bedenk tien versterkende bijvoeglijke naamwoorden die niet in deze lesbrief staan.

Opdracht 8

Lees de tekst van de inleiding nog eens.

Schrijf een tekst van ongeveer diezelfde lengte, waarin je minstens vijf versterkende bijvoeglijke naamwoorden gebruikt.